

Tietosuoja yhdistyksissä

Tietosuoja yhdistyskoulutus 10.11.2022

Henrik Gustafsson, lakimies, Invalidiliitto ry

Tausta EU:n tietosuoja-asetukselle

- Sähköinen toimintaympäristö muuttunut ja arvioinnin riskiperusteisuus; aiheuttaako jokin toiminta riskiä henkilötietojen käsittelyssä?
- Haluttiin luoda vahvemmat velvoitteet rekisterinpitäjälle, kun käsitellään henkilötietoja ja rekisteröidyille enemmän oikeuksia
- Haluttiin yhtenäistää EU:n alueella tietosuojan taso; uutta tietosuoja-asetusta on alettu soveltaa 25.5.2018 alkaen
- Suomessa asetusta täydentävä henkilötietolaki, jossa sääntelyä ikärajasta (13 v.) nettipalveluissa, hetun käytöstä, vakuutusyhtiöt yms.

Tietosuoja on perus- ja ihmisoikeus

- Tietosuojalla tarkoitetaan henkilön oikeutta omiin henkilötietoihin
- Oikeus yksityisyyteen (Perustuslaki 10 §)
- Henkilötieto on tieto, mistä henkilö voidaan tunnistaa, myös epäsuorasti: nimi (etu- ja sukunimi; lempinimi esim. paikkakunnalla hyvin tunnettu henkilö), henkilötunnus, kuva, josta henkilö tunnistettavissa, auton rekisterinumero, osoitetieto, tietokoneen IP -osoite 192.168.15.86, terveydentilatieto (arkaluonteinen tieto)
- Henkilörekisteri sisältää samaa käyttötarkoitusta varten käsiteltäviä henkilötietoja. Ne voivat olla missä tahansa muodossa, jotka järjestetään sähköisesti tai manuaalisesti
- YK:n vammaissopimus art. 22 Yksityisyyden kunnioittaminen: asuinpaikka tai –järjestely ei vaikuta oikeuteen, koti, kirjeenvaihto, viestintä, terveys, kuntoutus

Yksilön oikeudet vahvistuivat

- Rekisteröidyllä oikeus tarkistaa itseään koskevat henkilötiedot ja rekisterinpitäjän oikaistava virheelliset tiedot; rekisterinpitäjän tulee tehdä selväksi ja antaa enemmän tietoa ennakolta rekisteröidylle, miten tietoja hänestä kerätään ja mihin käsittely perustuu (Yhdistyksen tietosuojaselosteet ja tietosuojasuunnitelmat)
- Riskiperustainen näkökulma tarkoittaa riskin arviointia millaisia henkilötietoja käsitellään ja minkä tasoinen riski niihin kohdentuu; tietosuojan tason on erilainen eri yhteyksissä:
- Jos esim. säännöissä edellytetään tiettyä sairautta, niin pelkkä jäsenyys voi ilmaista arkaluonteisen tiedon; kenellä siis pääsy terveydentilatietoihin ja perustietoihin (eriteltävä kirjallisessa dokumentaatiossa)

Periaatteet (tietosuoja-asetuksen 5 §)

- Lainmukaisuus, kohtuullisuus ja avoimuus
- Käyttötarkoitussidonnaisuus
- Täsmällisyys
- Eheys ja luottamuksellisuus
- Tietojen minimointi, esim. onko henkilötunnuksen tallentaminen tarpeen ja missä yhteydessä?
- Kerätään vain sellaista tietoa, mitä yhdistys toiminnassaan tarvitsee suojattuun henkilötietorekisteriin
- Säilytyksen rajoittaminen, esim. etukäteen näitä henkilötietoja käsitellään vain koulutukseen ilmoittautumiseen ja koulutuksen ajan, jonka jälkeen ne hävitetään tai arkistoidaan?
- Osoitusvelvollisuus; ei siten riitä, että sanotaan tietosuojan olevan kunnossa, vaan tietosuoja pitää osoittaa viranomaiselle

Mikä muuttunut? Keskeiset havainnot

- Rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuus, että tietosuojasta ja –turvasta huolehdittu EU:n asetuksen osoittamalla tavalla
- Kirjallinen dokumentointi henkilötietojen käsittelystä ja säilyttämisestä, niiden poistamisesta
- Yhdistyksissä hallituksen vastuu (ylin johto) tietosuojasta esim. tietosuojaselosteen laatimisesta, jossa kuvataan mitä henkilötietoja tallennetaan, mitä tarkoitusta varten (yhdistyksen toiminta määrittelee) miten käsitellään (kenellä oikeus tietoihin), luovutetaan, poistetaan (tiedon elinkaari)
- Tämä saatetaan rekisteröidyn tietoon (läpinäkyvyys)
- Ennakollisesti julkaisemalla tietosuojaseloste
- Jälkikäteen henkilön pyynnöstä 1 kuukauden kuluessa (1 kk lisäaika mahdollinen)
- Oikeus tulla unohdetuksi
- Rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus tietosuojaloukkauksesta viipymättä tai 72 tunnin kuluessa loukkauksen havaitsemisesta
- EU:n tietosuoja-asetuksen rikkominen sanktioitu hallinnollisesti; tietosuojavaikuttettu

Henkilötiedon käsittelyn peruste

- Henkilötietojen käsittely voi perustua muun ohessa:
- Suostumukseen, jossa henkilö antaa hyväksyntänsä henkilötietojensa käsittelyyn
- Lakiin
- Sopimuksen täytäntöön panemiseksi, kuten esim. asiakkuuteen
- Oikeutettuun etuun, kuten esim. jäsenyyteen
- Rekisterinpitäjällä osoitusvelvollisuus käsittelyn oikeusperustan olemassaolosta
- Tietosuojaseloste, missä kuvataan henkilötietojen käsittelyn edellytyksiä

Arkaluonteinen henkilötieto

- EU:n tietosuoja-asetuksessa näitä kutsutaan erityisiksi henkilötietoryhmiksi
- Arkaluonteinen tieto sisältää mm. tietoja ihmisen terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai uskonnollisesta vakaumuksesta
- Edellytetään henkilön nimenomaista suostumusta esim. rekisteröidyn tulee merkitä rasti ruutuun suostumuksen osoitukseksi sähköisellä alustalla
- Esim. **suojattu sähköposti tai** perinteinen **kirjeposti**
- Säilytys: lukittu kaappi tai huone
- Määrittely, ketkä saavat oikeuden käsitellä henkilötietoja

Tietosuoja yhdistyksissä

- Yhdistyksissä syytä arvioida sitä, että joku hallituslaisista vastaisi tietosuoja-asioista, kuten vrt. puheenjohtajan, taloudenhoitajan tai sihteerin roolit – tietosuoja ja –turva läpileikkaavaksi toiminnoksi, jolloin jäsenten luottamus yhdistyksen toimintaan kasvaa!
- Kilta-tunnukset ovat henkilökohtaiset eikä niitä saa luovuttaa kenellekään toiselle

Invalidiliiton ja yhdistysten vastuunjako

- Käytäntöä kehitettävä, koska EU:n tietosuoja-asetus määrittelee rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän erikseen. Jälkimmäinen pitää rekisteriä rekisterinpitäjän lukuun
- Yhdistys itsenäinen oikeushenkilö ja rekisterinpitäjän asemassa suhteessa jäsenistöön ja Invalidiliitto henkilötietojen käsittelijä yhdistyksen jäsenrekisterin hallinnoinnissa yhteydenpidon (mm. yhteystietojen muutokset ja tietojen eheys) ja järjestövakuutuksen sekä esim. liittovaalien (kaksois- tai kolmoisjäsenet) takia
- Käsittelyn peruste: rekisteröidyn suostumus ja oikeutettu etu, yhdistyksen jäsenyys ja säännölliset yhdistysten tarkoituksiin liittyvä yhteydet muodostavat
- Sopimus kaikkien yhdistysten kanssa yhdistysten jäsenten henkilötietojen tallentamisesta invalidiliiton hallinnoimaan henkilötietorekisteriin; Invalidiliitto ilmoittaa havaitsemistaan tietosuojaongelmista yhdistyksille

KIITOS!

Henrik Gustafsson

Lakimies ja tietosuojavastaava

Invalidiliitto ry / Yhteiskuntasuhteet

Mannerheimintie 107

FI-00280 Helsinki

Puh. 044 7650693

E-mail henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi

Twitter: @HenGustafsson

Mukana luomassa yhdenvertaista ja esteetöntä Suomea.

